

Наукове забезпечення досудового розслідування втручань у діяльність органів державної влади

Володимир Попов *

* Канд. юрид. наук, докторант ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9020-9448>, e-mail: v.iu.popov@ukr.net

DOI: 10.32353/khrife.3.2024.06 УДК [001.89:343.102:3.075](477)

Надійшло 26.06.2024 / Рецензовано 27.06.2024 / Прийнято до друку 25.09.2024 /

Доступно онлайн 30.09.2024

Мета роботи — визначити стан сучасного наукового забезпечення проблем кримінальної відповідальності й досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних зі втручанням у діяльність представників органів державної влади. Поставлену мету реалізовано завдяки комплексному застосуванню загальнонаукових (аналізу, синтезу й узагальнення), діалектичного, порівняльно-правового, системно-структурного та прогностичного методів. Проаналізовано проблематику наукової розробленості кримінальної відповідальності й розслідування втручання в діяльність представників органів державної влади. Увагу акцентовано на проблемах притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень цієї категорії, особливостях їх кримінологічної характеристики, розробленні методів запобігання їм і науково обґрунтованих рекомендацій щодо їх досудового розслідування. Констатовано, що типовим для позначення протиправної діяльності, пов'язаної із будь-яким утручанням у діяльність представників органів державної влади, є такі термінологічні конструкції: «втручання в діяльність» (рідше — «втручання у здійснення повноважень»); «вплив» (або «незаконний вплив»); «перешкоджання діяльності». Зважаючи на усталені у правничій літературі підходи, запропоновано застосовувати саме термін «втручання в діяльність». З'ясовано, що станом на сьогодні достатньо розроблено лише специфіку притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення таких правопорушень, а питання криміналістичної характеристики й тактико-організаційних засад їх досудового

розслідування не відповідають належному рівню, особливо зважаючи на актуальні проблеми правозастосовної практики. Окреслено перспективи подальших досліджень у межах порушеної проблематики.

Ключові слова: кримінальне провадження; кримінальна відповідальність; досудове розслідування; втручання в діяльність; орган державної влади; працівник правоохоронного органу; вплив; перешкодження.

Постановка наукової проблеми

Із метою виконання покладених на неї функцій держава наділяє своїх представників (державних службовців) певними повноваженнями й обумовлює гарантії їхньої професійної діяльності, водночас висуває до них високі вимоги. За протиправні діяння щодо своїх представників, а також суб'єктів, на яких покладено виконання її функцій, держава застосовує відповідальність (зокрема, кримінальну).

До гарантій професійної діяльності представників органів державної влади належить посилена охорона їхньої незалежності, що передбачає змогу безперешкодно, без будь-якого стороннього впливу виконувати їхні функції й залишатися незалежними у прийнятті законних рішень у межах наданих їм повноважень.

Сучасною доктриною кримінального права передбачено відповідальність за втручання в діяльність працівників правоохоронних органів, державних діячів, судових органів, захисників, представників особи тощо. Водночас судова статистика свідчить, що на практиці мають місце поодинокі випадки засудження винних за вчинення цього виду кримінальних правопорушень. Це дає змогу припустити, що статті Кримінального кодексу України (далі — ККУ), у назві яких ужито словосполучення «втручання в діяльність», не мають ши-

рокого практичного застосування. Причини цього — як недосконалість статей ККУ, якими зумовлено відповідальність за такі діяння, так і недоліки в роботі правоохоронних органів. Безумовно, склад злочинів, що передбачають відповідальність за втручання в діяльність певних осіб, проаналізовано в усіх науково-практичних коментарях ККУ та підручниках з Особливої частини кримінального права України. Натомість у науковій літературі цю проблему, а також проблему досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з утручанням у діяльність працівників органів державної влади, на жаль, комплексно не досліджено.

Для ефективної протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним з утручанням у діяльність представників органів державної влади, потрібно розробити теоретичні та практичні підвалини криміналістичної методики їх розслідування. Передусім необхідно з'ясувати сучасний стан наукової розробленості проблем кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень цієї групи та проблем їх досудового розслідування.

Мета статті

Визначити наявний стан наукового забезпечення проблем кримінальної відповідальності й досудового розслідування

кримінальних правопорушень, пов'язаних з утручанням у діяльність представників органів державної влади, для чого потрібно: 1) виокремити кримінальні правопорушення, що належать до цієї групи (за текстуальним аналізуванням статей чинного ККУ, якими криміналізовано такі діяння); 2) з'ясувати стан наукового дослідження згаданих проблем; 3) визначити статус наукової розробленості питань досудового розслідування таких кримінальних правопорушень; 4) окреслити перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Методи дослідження

Поставлену мету реалізовано завдяки комплексному застосуванню раціонально обраного методологічного апарату, а саме: загальнонаукових (аналіз, синтез та узагальнення застосовано для текстуального аналізування положень чинного ККУ та проекту нового, а також наукових праць з розглядуваного питання), діалектичного (сприяв аналізуванню дефініцій понять «перешкоджання», «втручання в діяльність», «вплив», на підставі чого сформульовано авторське бачення їх співвідношення та коректність уживання), порівняльно-правового (став у пригоді для з'ясування особливостей криміналізації в чинному законодавстві діянь, що перешкоджають діяльності представників органів державної влади та співставлення їх із проектом нового ККУ), системно-структурного (дав змогу розглянути порушену проблему в широкому й вузькому сенсах, а також обґрунтувати доцільність розгляду тих, у яких законодавці послуговувалися термінологічною конструкцією «втручання в діяльність») і прогностичного (допоміг визначити перспективи подальших наукових розвідок у контексті досліджуваної проблематики) методів.

Аналіз основних досліджень і публікацій

Вагомий внесок у дослідження питання кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень зробили такі видатні представники наук кримінально-правового циклу: П. Андрушко, М. Бажанов, О. Бандурка, Ю. Баулін, П. Берзін, В. Гришук, М. Мельник, С. Лихова, П. Матишевський, О. Литвинов, В. Навроцький, В. Сташис, В. Тацій, М. Хавронюк, П. Фріс і багато інших.

У спеціальній літературі питання розроблення криміналістичних методик та деякі аспекти досудового розслідування кримінальних правопорушень розкрито у працях Г. Авдеевої, Л. Аркуші, В. Бахіна, Р. Благути, В. Вапнярчука, А. Волобуєва, І. Гловюк, В. Гусевої, М. Даньшина, В. Дрозд, О. Дufenюк, В. Журавля, О. Капліної, Н. Клименко, А. Коваленка, В. Коваленка, І. Когутича, О. Колесніченка, В. Колмакова, В. Коновалової, В. Кузьмічова, В. Лукашевича, Є. Лук'янчикова, Б. Лук'янчикова, О. Мотляха, В. Нора, О. Одерія, І. Пирого, О. Пчеліної, В. Пчолкіна, О. Саїнчина, М. Селіванова, Е. Сімакової-Єфремян, З. Соколовського, Р. Степанюка, В. Стратонова, Г. Тетерятник, В. Тіщенко, Т. Фоміної, А. Хитри, Д. Цехана, К. Чаплинського, С. Чернявського, Ю. Черноус, В. Шепітька, В. Шевчука, М. Щербаковського, Б. Щура, В. Юсупова та ін.

Щодо дослідження різних аспектів проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних зі втручанням у діяльність представників органів державної влади, то їх також неодноразово висвітлено в юридичній літературі. Так, В. Гусева проаналізувала обставини, що підлягають установленню під час розслідування втручання у діяльність працівника правоохоронного органу (як самостійний

структурний елемент криміналістичної методики розслідування злочину)¹.

Останнім часом активізувалися наукові пошуки з проблематики, дотичної до досліджуваної нами,— досудового розслідування втручання у діяльність захисника (окремі елементи механізму такої кримінально протиправної діяльності подібні до тих, які застосовують для втручання в діяльність представників органів державної влади). Різні аспекти кримінальної відповідальності та розслідування втручання у діяльність захисника здійснили А. Мороз², Т. Тичина³, І. Федорончук⁴, Я. Олійник⁵, Д. Русанівська⁶. Отже, основні аспекти проблематики, суміжної із досліджуваною нами, достатньо розроблені в теорії вітчизняної юридичної науки.

У колі уваги вчених перебувають і питання кримінальної відповідальності та розслідування втручання у діяльність судових органів: цій темі присвячено роботи Л. Палюх⁷, І. Медичького⁸, М. Удода⁹ та ін.

Водночас проблематику розслідування втручання в діяльність представників органів державної влади до сьогодні не піддано комплексному дослідженню, тому вважаємо, що вона потребує активізації наукових пошуків.

Викладення основного матеріалу дослідження

У чинному ККУ конструкцію «втручання в діяльність» ужито кілька разів, а саме:

- 1 Гусева В. О. Обставини, що підлягають з'ясуванню під час розслідування втручання в діяльність працівника правоохоронного органу. *Право і безпека*. 2021. № 2 (81). С. 97—103. DOI: 10.32631/pb.2021.2.12 (дата звернення: 20.06.2024).
- 2 Мороз А. О. Кримінально-правове дослідження злочину втручання в діяльність захисника чи представника особи (ст. 397 КК України) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2018. 20 с.
- 3 Тичина Т. Є. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність захисника : дис. ... д-ра філос. у галузі права. Харків, 2021. 257 с. URL: <https://old.karazin.ua/docs/work/dysertatsii/tyychyna-dysertatsia.pdf> (дата звернення: 20.06.2024).
- 4 Федорончук І. В. Кримінологічна характеристика та запобігання втручання у діяльність захисника чи представника особи : автореф. дис. ... д-ра філос. у галузі права. Одеса, 2024. 289 с.
- 5 Олійник Я. С. Методика розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи : дис. ... д-ра філос. у галузі права. Львів, 2021. 239 с.
- 6 Русанівська Д. Д. Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи : дис. ... д-ра філос. у галузі права. Київ, 2023. 260 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/87c654d4-47e0-4e7b-ae7c-8ecfdc784aaf/content> (дата звернення: 20.06.2024).
- 7 Палюх Л. М. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти правосуддя : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2021. 39 с.
- 8 Медичький І. Б. Втручання в діяльність судових органів (ст. 376 КК України): актуальні питання кримінально-правової кваліфікації. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2023. Вип. 62. DOI: 10.15330/apiclu.62.1.144-1.155 (дата звернення: 20.06.2024).
- 9 Удод М. В. Особливості розгляду повідомлень про втручання у здійснення правосуддя суддів під час воєнного стану. *Проблеми інформаційно-правового забезпечення децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні* : зб. мат-лів наук.-практ. конф. до 30-річ. НАПрН України (Вінниця, 15.06.2023). Вінниця, 2023. Т. 1. С. 68—72. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/zbirnik_1_3.pdf (дата звернення: 20.06.2024).

- 1) у розд. V «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» — у ч. 4 ст. 157, якою передбачено відповідальність за «незаконне втручання службової особи у діяльність виборчої комісії, комісії з референдуму або члена виборчої комісії, комісії з референдуму з використанням службового становища з метою впливу на їхні дії чи рішення»;
- 2) у розд. XV «Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів», зокрема:
  - у ст. 343 «Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, судового експерта, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця»;
  - у ст. 344 «Втручання у діяльність державного діяча»;
- 3) у розд. XVIII «Кримінальні правопорушення проти правосуддя»:
  - у ст. 376 «Втручання в діяльність судових органів»;
  - у ст. 397 «Втручання в діяльність захисника чи представника особи»¹⁰.

Попри те, що окреслені кримінальні правопорушення спрямовані та посягають на різнорідні суспільні відносини і фактично об'єкт складу цих криміналь-

них правопорушень є різним, зазначимо, що нашу увагу вони привертають з огляду на те, що ними криміналізовано дії у вигляді втручання в діяльність, до того ж не простих учасників суспільних відносин, а наділених у суспільстві певним статусом, що вирізняє їх з-поміж інших. Водночас майже всі ці кримінальні правопорушення пов'язані зі втручанням у діяльність представників органів державної влади. Винятком, на нашу думку, є тільки кримінальне правопорушення, передбачене ст. 397 ККУ, адже диспозицією цієї статті криміналізовано захист і представництво особи щодо надання нею правничої допомоги¹¹.

Зауважимо, що всі ці дії, згідно із положеннями чинних нормативно-правових актів, спрямовано на адвоката, тобто фізичну особу, яка виконує адвокатську діяльність на підставах і в порядку, передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»¹². Водночас адвокатську діяльність у цьому Законі визначено як незалежну та професійну діяльність адвоката, пов'язану зі здійсненням захисту, представництва, надання інших видів правничої допомоги клієнтам¹³. Саме тому, досліджуючи групи кримінальних правопорушень, пов'язаних зі втручанням у діяльність представників органів державної влади, ми не вбачаємо підстав додавати туди ще й втручання у діяльність захисника та представника особи, адже останні здійснюють свою діяльність на праві власної ініціативи й на підставі відповідних договорів про надання правничої допомоги, отже, їхня діяльність спрямована на

10 Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

11 Там само.

12 Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

13 Там само.

задоволення потреб клієнтів, яких вони представляють, і не пов'язана з реалізацією функцій держави.

Щодо наукової розробленості проблем притягнення до кримінальної відповідальності та протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним зі втручанням у діяльність представників органів державної влади, то ці проблеми вже ставали предметом наукових пошуків. Водночас варто зауважити, що вчені називають ці кримінально-карні делікти по-різному: «втручання в діяльність», «перешкоджання діяльності», «незаконний вплив» та ін. Тож уважаємо за потрібне звернутися до напрацювань, у яких розглянуто доречність застосування конкретних термінологічних конструкцій для позначення протиправної діяльності, спрямованої на представників органів державної влади та пов'язаної з утручанням у їхню професійну діяльність, тиском або іншим незаконним впливом на них.

Особливу увагу в юридичній літературі приділено кримінальним правопорушенням, учиненим щодо працівників правоохоронних органів, як найпоширенішим в облікованій кількості таких деліктів проти представників органів державної влади. Однією з перших (2007) проблеми кримінальної відповідальності за втручання в діяльність працівників правоохоронних органів спробувала розв'язати І. Залялова¹⁴, наголосивши

на певній неузгодженості назви ст. 343 ККУ та тексту ч. 1 цієї самої статті¹⁵. Свій підхід дослідниця обґрунтувала тим, що вплинути на правоохоронця можна не тільки активними діями, а й бездіяльністю, тоді як утрутитися в діяльність — винятково шляхом активних дій, а також обґрунтувала низку інших положень відповідного рівня наукової новизни¹⁶.

Комплексний підхід до розв'язання проблеми кримінальної відповідальності за втручання в діяльність різноманітних учасників правових відносин реалізував Є. Блажівський: у дисертаційному дослідженні він окреслив окремі питання притягнення до відповідальності за скоєння злочинів, передбачених ч. 4 ст. 157 і ст. 343, 344, 376 та 397 ККУ¹⁷. На нашу думку, його суттєвий внесок — пропозиція послуговуватися словосполученням «втручання у здійснення повноважень» замість «втручання в діяльність» через відсутність у кримінальному законодавстві визначення поняття «діяльність». Науковець також зауважив, що в чинному ККУ словосполучення «втручання в діяльність» застосовують на позначення протиправних посягань на нормальну діяльність осіб, які діють від імені і/або в інтересах держави; лише активної й умисної поведінки суб'єкта¹⁸.

Досліджувані Є. Блажівським кримінальні правопорушення надалі неодноразово ставали предметом вивчення

14 Залялова І. М. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність працівника правоохоронного органу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. С. 5.

15 Кримінальний кодекс ... (станом на 10.01.2007 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20070110#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

16 Залялова І. М. Зазнач. твір.

17 Блажівський Є. М. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність за кримінальним правом України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2010. С. 5. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/85/1/blazivckui.pdf> (дата звернення: 20.06.2024) ; Кримінальний кодекс ... . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

18 Блажівський Є. М. Зазнач. твір. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/85/1/blazivckui.pdf> (дата звернення: 20.06.2024).

українських дослідників. Так, кримінально-правовій природі, сутності, змісту, підставам і умовам настання, а також формам кримінальної відповідальності за втручання в діяльність правоохоронців присвятив дисертаційне дослідження А. Цховребов¹⁹. С. Гусаров²⁰, А. Боровик²¹, Ю. Степанова²² та інші науковці також проаналізували згадані проблеми у своїх наукових доробках.

Перешкоджання діяльності в кримінальному праві докладно розглянув Є. Пилипенко. На його думку, злочини з перешкоджання діяльності слід розглядати як у широкому сенсі (ті, що безпосередньо посягають на право здійснення законної діяльності: кримінальні правопорушення, передбачені ст. 114-1, 157, 170, 171, 174, 206, 279, 340, 341, 343, 344, 350, 351, 351-1, 351-2, 375, 376, 382, 386, 391, 397 ККУ²³), так і у вузькому значенні (об'єктивний бік яких вичерпано діяннями у формі перешкоджання законній діяльності:

ст. 114-1, 170, 171, 180, 340 ККУ²⁴)²⁵. Під перешкоджанням діяльності (як ознакою, що об'єднує відповідні склади злочинів) Є. Пилипенко запропонував розуміти дії зі створення перешкод у реалізації права іншої особи на певну діяльність, не заборонену законом, тобто дію або бездіяльність (фізичну, інтелектуальну), спрямовану на недопущення, припинення або ускладнення такої діяльності. Водночас науковець не звернув уваги на норми, що містять відповідальність за діяння, які в законодавстві сформульовано за допомогою інших термінів, а також статті, у тексті яких (попри вказівку в назві) відсутній термін «перешкоджання» (тобто автор фактично досліджує склад кримінальних правопорушень, передбачених ст. 114-1, 170, 171, 180, 340 ККУ²⁶, і не розглядає пов'язаних зі втручанням у діяльність працівників державної влади)²⁷.

С. Єрмолаєва-Задорожня так згрупувала злочини, пов'язані з перешкоджан-

- 19 Цховребов А. О. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність працівника правоохоронного органу : дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2017. 226 с. URL: <https://dduvs.edu.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/k2/dissertations/5/3.pdf> (дата звернення: 20.06.2024).
- 20 Гусаров С. М. Кримінально-правовий захист працівників правоохоронних органів: сучасний стан та перспективи вдосконалення. *Вісник Кримінологічної Асоціації України*. 2015. № 3 (11). С. 34—43. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/55db19f9-f14c-4c27-b032-42b57423be64/content> (дата звернення: 20.06.2024).
- 21 Боровик А. В. Мета та мотиви посягань на представників влади. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2023. Т. 34 (73). № 1. С. 124—130. DOI: 10.32782/TNU-2707-0581/2023.2/20 (дата звернення: 20.06.2024).
- 22 Степанова Ю. П. Кримінально-правовий захист військовослужбовців та працівників ДПСУ від протиправних посягань, вчинених у зв'язку з їх службовою діяльністю. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2023. Т. 1. № 19. С. 182—206. DOI: 10.21564/2311-9640.2023.19.281121 (дата звернення: 20.06.2024).
- 23 Кримінальний кодекс ... URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.03.2024).
- 24 Там само.
- 25 Пилипенко Є. В. Перешкоджання діяльності у кримінальному праві України : дис. ... канд. юрид. наук. Северодонецьк, 2018. С. 39—40. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3529/1/pilipenko_d.pdf (дата звернення: 20.06.2024).
- 26 Кримінальний кодекс ... URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.03.2024).
- 27 Пилипенко Є. В. Зазнач. твір. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3529/1/pilipenko_d.pdf (дата звернення: 20.06.2024).

ням службовій діяльності: незаконне втручання, зловживання впливом, погроза або насильство щодо працівника правоохоронних органів і його близьких родичів; опір працівникові правоохоронного органу; злісна непокоря вимогам адміністрації установи покарань, розуміючи під кримінологічним поняттям «перешкоджання службовій діяльності» протиправне створення будь-яких перепон або обмежень із метою завадити виконанню службових обов'язків або домогтися ухвалення неправомірного рішення²⁸.

О. Кирбят'єв розробив теоретичні засади кримінально-правового захисту професійної діяльності правоохоронців (на підставі узагальнення різноманітних концепцій іноземних і українських учених, положень законодавства, аналізування правозастосовної практики України й інших країн)²⁹.

В. Гусева дослідила методологічні й організаційно-тактичні підвалини методики розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності (зо-

крема, кримінальні правопорушення, передбачені ч. 2 і 3 ст. 342; ст. 343, 345, 347—350, 352, 353 ККУ³⁰)³¹.

Найпоширенішими з досліджуваних нами кримінальних правопорушень є спрямовані проти поліцейських. О. Білічак та А. Макарова запропонували криміналістичну класифікацію кримінальних правопорушень, учинених щодо поліцейських: диференціювали кримінальні правопорушення із високим рівнем практичної спрямованості, розподіливши їх за групами, склад яких зумовлено відповідними особливостями обстановки вчинення кримінального правопорушення³².

До сьогодні в теорії кримінального права відсутні напрацювання, присвячені темі кримінальної відповідальності за втручання в діяльність державного діяча. Окремі питання соціальної обумовленості та кримінального регулювання такого втручання розглянули А. Мальцева³³ та В. Кузнецов³⁴. Водночас розслідуванню цього виду кримінальних правопорушень вітчизняні вчені поки уваги не приділяли: можливо,

28 Ермолаєва-Задорожня С. В. Кримінологічна характеристика перешкоджання службовій діяльності працівників правоохоронних органів та його запобігання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2019. С. 4. URL: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/ermolaeva-zadorozhnyia_s.v._avtoreferat_2019.pdf (дата звернення: 20.06.2024).

29 Кирбят'єв О. О. Кримінально-правова охорона професійної діяльності працівників правоохоронних органів : дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2021. 446 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/2453> (дата звернення: 20.06.2024).

30 Кримінальний кодекс ... URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

31 Гусева В. О. Зазнач. твір. DOI: 10.32631/pb.2021.2.12 (дата звернення: 20.06.2024).

32 Білічак О. А., Макаров А. І. Криміналістична класифікація злочинів, вчинених щодо працівників поліції у зв'язку із виконанням службових обов'язків як складова методики розслідування. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 2 (68). С. 239—241. DOI: 10.32840/1813-338X-2020.2.40 (дата звернення: 20.06.2024).

33 Мальцева А. В. Соціальна обумовленість встановлення кримінальної відповідальності за втручання у діяльність державного діяча. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2023. Т. 1. № 19. С. 207—225. DOI: 10.21564/2311-9640.2023.19.279276 (дата звернення: 20.06.2024).

34 Кузнецов В. В. Удосконалення кримінально-правового регулювання відповідальності за злочини проти державного діяча. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2017. Вип. 33. С. 23—31. URL: https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2019/02/zbirnik_33.pdf (дата звернення: 20.06.2024).

завдяки непоширеності подібних фактів на практиці.

Окрему увагу у правничій літературі приділено втручанню в діяльність судових органів, що зумовлено таким: *по-перше*, міжнародними й національними стандартами закріплено незалежність органів судової системи від інших органів влади; *по-друге*, подібне втручання є одним із найпоширеніших кримінальних правопорушень проти правосуддя та водночас доволі латентним посяганням на незалежність суддів і судової діяльності, що загострюється з року в рік³⁵.

Один із перших дослідників теоретичних засад кримінальної відповідальності за втручання в діяльність осіб, які здійснюють правосуддя, — А. Мартіросян — визначив специфіку кримінальної відповідальності не тільки за ст. 376 ККУ, а й за ст. 377—379 ККУ, і окремо зазначив, що поняття «утручання» та «перешкоджання» співвідносяться як загальне й часткове (рід і вид), до того ж у разі перешкоджання обов'язково настають наслідки у вигляді недопущення належного здійснення правосуддя, а втручання не потребує такої обов'язкової ознаки, як настання наслідків³⁶.

Деякі кримінологічні проблеми й відповідні механізми запобігання

втручанню в діяльність суддів і працівників суду висвітлено у працях Г. Бершова, Є. Блажівського, Є. Буніна, В. Городовенка, С. Дідика, Р. Кархут, О. Кваші, Н. Отчак, В. Плукаря, М. Шепітька та ін. Суттєвий внесок у розроблення кримінологічної характеристики та вироблення ефективних механізмів запобігання втручанню в діяльність судових органів здійснила В. Яковлева³⁷. Окремі питання протидії кримінальним правопорушенням, зокрема щодо встановлення відповідальності за вчинення пов'язаних з посяганням на діяльність суддів, розглянув Д. Теслюк³⁸, який дослідив досвід не тільки України, а й країн — членів ЄС (Австрії, Данії, Естонії, Нідерландів, Німеччини, Люксембургу, Фінляндії, Швеції)³⁹.

Р. Кархут порівняла регламентування кримінальної відповідальності за втручання в діяльність судових органів у законодавствах України та Польщі. Дослідниця зауважила, що початок відповідальності за втручання в діяльність судових органів в Україні поклали 1990 року, доповнивши КК УРСР трьома статтями: 176-1 «Втручання у вирішення судових справ», 176-2 «Погроза щодо судді», 176-3 «Образа судді»⁴⁰ (тоді як у законодавстві Польщі подібні діяння

35 Яковлева В. С. Втручання у діяльність судових органів в Україні: оцінка сучасного стану. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2020. Вип. 40. С. 130. DOI: 10.31359/2079-6242-2020-40-126 (дата звернення: 20.06.2024).

36 Мартіросян А. Г. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність осіб, які здійснюють правосуддя : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. С. 6.

37 Яковлева В. С. Кримінологічна характеристика та запобігання втручанню у діяльність судових органів : дис. ... д-ра філос. у галузі права. Харків, 2023. 260 с.

38 Теслюк Д. Ю. Відповідальність за посягання на діяльність суддів за законодавством окремих держав Європейського Союзу. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2023. Вип. 63. С. 4.75—4.88. DOI: 10.15330/apiclu.63.4.75-4.88 (дата звернення: 20.06.2024).

39 Там само. С. 4.76—4.84.

40 Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів Української РСР : Указ Президії ВР УРСР від 04.05.1990 р. № 9166-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9166-11/ed19960807#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

криміналізовано ще 1932 р.)⁴¹. Науковиця акцентувала увагу на непослідовності вітчизняного законодавця, що полягає у множинності статей, якими обумовлено кримінальну відповідальність за втручання у діяльність певних органів або осіб (ст. 343, 344, 376, 397 ККУ⁴²), тоді як польське законодавство оперує в усіх статтях, що стосуються подібних злочинів, однаковою тезою: «Той, хто шляхом насильства або незаконної погрози впливає <...>»⁴³.

Ю. Христова зауважила один із провідних спеціальних міжнародних принципів забезпечення правосуддя: заборону неправомірного впливу на суддів, тиску, погроз або втручання в діяльність судових органів під час розгляду доручених їм справ⁴⁴.

Структурні елементи криміналістичної характеристики як обов'язкові складові криміналістичної методики розслідування втручання в діяльність судових органів дослідила С. Книженко, зокрема: особу злочинця; мотиви, якими керується винний; особу потерпілого; спосіб незаконного втручання; обстановку, місце й час учинення кримінального правопорушення; особливості слідів учинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 376 ККУ⁴⁵.

На підставі узагальнення положень кримінального законодавства та теоре-

тичних напрацювань українських науковців можемо констатувати деякі очевидні тенденції. *По-перше*, попри наявність у теорії кримінального права паралельних термінологічних конструкцій «втручання в діяльність» і «перешкоджання діяльності», у криміналістиці аналізуванню піддано лише першу з них. *По-друге*, у сучасній доктрині кримінального права до сьогодні чітко не розмежовано утручання, незаконний вплив і перешкоджання діяльності. *По-третє*, так само до сьогодні в теорії криміналістики немає науково обґрунтованих рекомендацій розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з утручанням у діяльність правоохоронця, державного діяча, судового органу, а також виборчої комісії, комісії з референдуму. Варто зауважити, що під час формулювання рекомендацій щодо розслідування втручання у діяльність окремих суб'єктів учені застосовують диференційований підхід, не вважаючи за доцільне об'єднувати цих суб'єктів в одну групу. Уважаємо, що такий підхід може негативно позначатися на розробленні відповідних рекомендацій із розслідування кримінальних правопорушень цієї групи, оскільки у проекті нового ККУ передбачено криміналізувати такі діяння:

- 1) незаконний вплив на прокурора, слідчого, детектива, дізнавача,

41 Кархут Р. В. Кримінальна відповідальність за втручання у діяльність судових органів за законодавством України та Республіки Польща : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2018. С. 198—199.

42 Кримінальний кодекс ... . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

43 Кархут Р. В. Зазнач. твір.

44 Христова Ю. Міжнародні стандарти забезпечення безпеки правосуддя. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2 (123). С. 239. DOI: [10.31733/2078-3566-2023-2-234-24](https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-2-234-24) (дата звернення: 20.06.2024).

45 Книженко С. О. Криміналістична характеристика злочинів, що вчиняються шляхом незаконного втручання в діяльність судових органів або протиправного впливу на учасників судочинства. *Право і суспільство*. 2016. № 2. С. 196—199. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/1199> (дата звернення: 20.06.2024).

- захисника, представника особи, судового експерта та їхніх близьких, зумовлений професійною діяльністю названих суб'єктів, тобто виконанням ними службових повноважень або професійних обов'язків (ст. 8.2.3: кримінальне правопорушення проти сприяння правосуддю);
- 2) незаконний вплив на суддю та його близьку людину у зв'язку зі здійсненням ним правосуддя (ст. 8.1.5: злочини проти основ правосуддя);
  - 3) вплив на особу, яка виконує свої службові повноваження або професійні обов'язки в публічних інтересах, з метою перешкодити виконанню цих повноважень або обов'язків (окрім випадків незаконного впливу та перешкоджання, передбачених іншими статтями цього Кодексу; ст. 9.7.8: злочини проти порядку публічного управління. Принагідно зауважимо, що у тексті цієї статті застосовано і термін «вплив», і термін «перешкоджання»);
  - 4) незаконний вплив на члена виборчої комісії, комісії з референдуму з метою не допустити вчинення ним дії, ухвалення рішень або змінити його дії чи рішення (ст. 4.10.5: злочини проти виборчих прав і референдумного права) ⁴⁶.

Текстуальне аналізування проекту ККУ дає змогу зауважити, що у ньому поняття «втручання» ужито лише двічі: у ст. 4.10.6 «Подання до Державного реєстру виборців неправдивих відомостей або втручання в його роботу» і у ст. 8.1.6 «Втручання в систему автоматичного розподілу справ між суддями», тобто в іншому контексті, аніж досліджуваний нами. Замість нього в решті тексту обрано категорію «вплив», під яким законодавці пропонують розуміти спонукання іншої людини вчинити (не вчиняти) певну дію ⁴⁷. Уважаємо, що такий підхід застосовано з наміром усунути протиріччя між назвою ст. 343 і текстом ч. 1 ст. 343 чинного ККУ. Водночас, попри те, що термін «перешкоджання» застосовано, його дефініцію автори додатково не наводять, та й використовують лише в окремих статтях, зокрема в 9.7.8.

Отже, чинне кримінальне законодавство передбачає відповідальність саме за втручання в діяльність, яке відбувається, до прикладу, у формі незаконного впливу, спрямованого на перешкоджання виконанню визначеними законодавцем суб'єктами як окремих службових повноважень, так і професійної діяльності загалом. З огляду на множинність форм утручання в діяльність, ми вважаємо, що цим поняттям слід послуговуватися й надалі, паралельно із терміном «вплив». Кримінальні правопорушення, пов'язані з утручанням у діяльність, можна розглядати як у вузькому, так і в широкому сенсі: наприклад, мотивовані або наміром помститися за таку діяльність (коли особа ухвалила законне рішення у справі, яке негативно позначилося на статусі відповідного суб'єкта), або метою завадити виконанню професійних обов'язків (зокрема, ухваленню відповідного рішення); тобто кримінальними правопорушеннями, пов'язаними

⁴⁶ Проект Кримінального кодексу України (станом на 14.10.2023 р.). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/10/15/kontrolnyj-tekst-proyektu-kk-14-10-2023.pdf> (дата звернення: 20.06.2024).

⁴⁷ Там само.

ми зі втручанням у діяльність, можна вважати і опір представникові влади, і насильство щодо нього, і різноманітні погрози на його адресу, і посягання на його майно тощо, якщо зловмисники мають на меті перешкодити виконанню законної діяльності відповідного учасника правових відносин, наділено-го владними повноваженнями.

Під представниками органів державної влади ми розуміємо суб'єктів, які або обіймають посади на державній службі, або яких залучено до реалізації функцій держави. Ми обрали саме такий підхід, оскільки всіх цих суб'єктів об'єднує належність до державного сектору, хоча вони і є представниками різних гілок влади.

Висновки

Кримінальні правопорушення, пов'язані зі втручанням у діяльність представників органів державної влади, є предметом вивчення різних наук кримінально-правового циклу. У правничій літературі пильну увагу приділено проблемам притягнення до кримінальної відповідальності осіб за вчинення таких правопорушень, дослідженню особливостей їх кримінологічної характеристики, визначенню методів запобігання їм, а також ефективним методам їх досудового розслідування.

На підставі текстуального аналізування чинного кримінального законодавства, узагальнення теоретичних напрацювань українських учених ми з'ясували, що типовим для позначення протиправної діяльності, пов'язаної із будь-яким утручанням у діяльність представників органів державної влади, є застосування таких термінологічних конструкцій: «втручання в діяльність» (рідше — «втручання у здійснення повноважень»), «вплив»

(«незаконний вплив»), «перешкоджання діяльності». Зважаючи на висвітлені у правничій літературі підходи, ми пропонуємо застосовувати саме термін «втручання в діяльність», оскільки, *по-перше*, він цілком відповідає сучасній доктрині кримінального права, *по-друге*, ми схильні розуміти втручання як комплекс дій, серед яких вплив є однією з форм, зумовленою наміром завадити особі виконувати її професійну діяльність.

Групу кримінальних правопорушень, пов'язаних зі втручанням, можна тлумачити як у широкому сенсі (тобто як такі, що охоплюють усі злочини та кримінальні проступки, які мають на меті перешкодити виконанню представниками органів державної влади їхніх службових повноважень), так і у вузькому (зокрема ті, щодо яких законодавець прямо вжив термінологічну конструкцію «втручання у діяльність»).

Проблематика кримінальних правопорушень, пов'язаних з утручанням у діяльність представників органів державної влади, станом на сьогодні достатньо розроблена лише в частині кримінальної відповідальності за їх учинення. Питання кримінологічної характеристики, досудового розслідування й науково обґрунтованих тактико-організаційних засад їх розслідування також не відповідають належному рівню їх теоретичного забезпечення, особливо зважаючи на проблеми правозастосовної практики. З огляду на це вважаємо, що ці питання потребують нагального розв'язання та мають стати предметом майбутніх досліджень, зокрема комплексних. До того ж застосування такого підходу й обрання відповідного напряму наукових пошуків актуалізоване ще й потенційним реформуванням кримінального законодавства.

**Scientific support
of pre-trial investigation
of interference in activities
of public authorities**

Volodymyr Popov

The purpose of this paper is to determine the state of modern scientific support for problems of criminal liability and pre-trial investigation of criminal offenses related to interference in the activities of representatives of State authorities. The set goal was realized thanks to the complex application of general scientific (analysis, synthesis and generalization), dialectical, comparative-legal, systemic-structural and prognostic methods. The problems of the scientific development of criminal responsibility and investigation of interference in the activities of representatives of state authorities are analyzed. Attention is focused on the issues of bringing a person to criminal responsibility for committing criminal offenses of this category, peculiarities of their criminal characteristics, development of methods for their prevention and scientifically based recommendations for their pre-trial investigation. It was established that the following terminological constructions are typical for the designation of illegal activities related to any interference in the activities of representatives of state authorities: "interference in activities" (less often: "interference in the exercise of powers"); "influence" (or "unlawful influence"); "obstructing activity". Taking into account the approaches established in the legal literature, it is proposed to use the term "interference in activity". It was found that, currently only the specifics of bringing a person to criminal responsibility for committing such offenses have been sufficiently developed and the issues of forensic characteristics and tactical and organizational principles of their pre-trial investigation do not meet the appropriate level, especially considering the current issues of law enforcement practice. Prospects for

further research within the framework of the raised issues are outlined.

Keywords: criminal proceedings; criminal liability; pre-trial investigation; interference in activities; public authority; law enforcement officer; influence; hindering.

Фінансування

Це дослідження не отримало жодного спеціального гранту від фінансових установ у державному, комерційному або некомерційному секторах.

Відмова від відповідальності

Засновник не грав жодної ролі у розробленні дослідження, добиранні й аналізуванні даних, рішеннях про публікацію або підготовку рукопису.

Учасники

Автор зробив свій внесок винятково в інтелектуальну дискусію, що є основою цього документа, дослідження судової практики, написання та редагування, і бере на себе відповідальність за її зміст і тлумачення.

Декларація щодо конфлікту інтересів

Автор заявляє, що у нього відсутній конфлікт інтересів.

References

- Bilichak, O. A., Makarov, A. I. (2020). Kryminalistychna klasyfikatsiia zlochyniv, vchynenykh shchodo pratsivnykiv politsii u zv'язku iz vykonanniam sluzhbovykh obov'iazkiv yak skladova metodyky rozsliduvannia [Forensic classification of crimes committed against police officers in connection with the performance of official duties as part of the investigation methodology]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Pravo*. № 2 (68). DOI: [10.32840/1813-338X-2020.2.40](https://doi.org/10.32840/1813-338X-2020.2.40) [in Ukrainian].
- Blazhivskyi, Ye. M. (2010). *Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist za kryminalnym pravom Ukrainy* [Criminal liability for interference in the activities under the criminal law of Ukraine] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Lviv. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/85/1/blazivckui.pdf> [in Ukrainian].

- Borovyk, A. V. (2023). Meta ta motyvy posiahannia na predstavnykiv vlady [Purpose and motives of attacks on government officials]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Yurydychni nauky*. T. 34 (73). № 1. DOI: 10.32782/TNU-2707-0581/2023.2/20 [in Ukrainian].
- Fedoronchuk, I. V. (2024). *Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia vtruchanniu u diialnist zakhysnyka chy predstavnyka osoby* [Criminological characteristics and prevention of interference in the activities of a defender or representative of a person] : avtoref. dys. ... d-ra filos. u haluzi prava. Odesa [in Ukrainian].
- Husarov, S. M. (2015). Kryminalno-pravovy zakhyt pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv: suchasnyi stan ta perspektyvy vdoshkonalennia [Criminal law protection of law enforcement officers: current state and prospects for improvement]. *Visnyk Kryminolohichnoi Asotsiatsii Ukrainy*. № 3 (11). URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/55db19f9-f14c-4c27-b032-42b57423be64/content> [in Ukrainian].
- Husieva, V. O. (2021). Obstavyny, shcho pidliahaiut z'iasuvanniu pid chas rozsliduvannia vtruchannia v diialnist pratsivnyka pravookhoronnogo orhanu [Circumstances to be clarified during the investigation of interference in the activities of a law enforcement officer]. *Pravo i bezpeka*. № 2 (81). DOI: 10.32631/pb.2021.2.12 [in Ukrainian].
- Karkhut, R. V. (2018). *Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia u diialnist sudovykh orhaniv za zakonodavstvom Ukrainy ta Respubliky Polshcha* [Criminal liability for interference in the activities of the judiciary under the legislation of Ukraine and the Republic of Poland] : dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv [in Ukrainian].
- Khrystova, Yu. (2023). Mizhnarodni standarty zabezpechennia bezpeky pravosuddia [International standards for ensuring the security of justice]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2 (123). DOI: 10.31733/2078-3566-2023-2-234-24 [in Ukrainian].
- Knyzhenko, S. O. (2016). Kryminalistychna kharakterystyka zlochniv, shcho vchynia iutsia shliakhom nezakonnoho vtruchannia v diialnist sudovykh orhaniv abo protypravnoho vplyvu na uchasykiv sudochynstva [Criminalistic characteristics of crimes committed by unlawful interference in the activities of the judiciary or unlawful influence on participants in the proceedings]. *Pravo i suspilstvo*. № 2. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/1199> [in Ukrainian].
- Kuznetsov, V. V. (2017). Udoshkonalennia kryminalno-pravovoho rehuliuвання vidpovidalnosti za zlochynty proty derzhavnoho diiacha [Improvement of the criminal law regulation of responsibility for crimes against a public figure]. *Pytannia borotby zi zlochyinnistiu*. Vyp. 33. URL: https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2019/02/zbirnik_33.pdf [in Ukrainian].
- Kyrbiat'iev, O. O. (2021). *Kryminalno-pravova okhrona profesiinoi diialnosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv* [Criminal law protection of the professional activity of law enforcement officers] : dys. ... d-ra yuryd. nauk. Kyiv. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/2453> [in Ukrainian].
- Maltseva, A. V. (2023). Sotsialna obumovlenist vstanovlennia kryminalnoi vidpovidalnosti za vtruchannia u diialnist derzhavnoho diiacha [Social conditionality of establishing criminal liability for interference in the activities of a public figure]. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*. T. 1. № 19. DOI: 10.21564/2311-9640.2023.19.279276 [in Ukrainian].
- Martirosian, A. H. (2011). *Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist osib, yaki zdiisniuiut pravosuddia* [Criminal liability for interference in the activities of a law enforcement officer] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv [in Ukrainian].
- Medytskyi, I. B. (2023). Vtruchannia v diialnist sudovykh orhaniv (st. 376 KK Ukrainy): aktualni pytannia kryminalno-pravovoi kvalifikatsii [Interference in the activities of the judiciary (Article 376 of the Criminal Code of Ukraine): topical issues of criminal law qualification]. *Aktualni problemy vdoshkonalennia chynnoho zakonodavstva Ukrainy*. Vyp. 62. DOI: 10.15330/apiclu.62.1.144-1.155 [in Ukrainian].

- Moroz, A. O. (2018). *Kryminalno-pravove doslidzhennia zlochyну vtruchannia v diialnist zakhysnyka chy predstavnyka osoby (st. 397 KK Ukrainy)* [Criminal law research on Crime of Interference in the Activities of a Defender or Representative of a Person (Article 397 of Criminal Code of Ukraine)] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv [in Ukrainian].
- Oliinyk, Ya. S. (2021). *Metodyka rozsliduvannia pohrozy abo nasylstva shchodo zakhysnyka chy predstavnyka osoby* [Methods of investigating a threat or violence against a defender or a representative of a person] : dys. ... d-ra filos. u haluzi prava. Lviv [in Ukrainian].
- Paliukh, L. M. (2021). *Kryminalna vidpovidalnist za kryminalni pravoporushennia proty pravosuddia* [Criminal liability for criminal offenses against justice] : avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk. Kharkiv [in Ukrainian].
- Pylypenko, Ye. V. (2018). *Pereshkodzhannia diialnosti u kryminalnomu pravi Ukrainy* [Obstruction of activity in the criminal law of Ukraine] : dys. ... kand. yuryd. nauk. Sievierodonetsk. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3529/1/pilipenko_d.pdf [in Ukrainian].
- Rusanivska, D. D. (2023). *Rozsliduvannia vtruchannia v diialnist zakhysnyka chy predstavnyka osoby* [Investigation of interference in the activities of a defender or representative of a person] : dys. ... d-ra filos. u haluzi prava. Kyiv. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/87c654d4-47e0-4e7b-ae7c-8ecfdc784aaf/content> [in Ukrainian].
- Stepanova, Yu. P. (2023). *Kryminalno-pravovy zakhyst viiskovosluzhbovtziv ta pratsivnykiv DPSU vid protypravnykh posihan, vchynenykh u зв'язку z yikh sluzhbovuiu diialnistiu* [Criminal law protection of servicemen and employees of the SBGS against unlawful encroachments committed in connection with their official activities]. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*. T. 1. № 19. DOI: [10.21564/2311-9640.2023.19.281121](https://doi.org/10.21564/2311-9640.2023.19.281121) [in Ukrainian].
- Tesliuk, D. Yu. (2023). Liability for the encroachment on the activities of judges under the legislation of some states of the EU. *Actual problems of improving of current legislation of Ukraine*. No. 63. DOI: [10.15330/api-clu.63.4.75-4.88](https://doi.org/10.15330/api-clu.63.4.75-4.88).
- Tskhovrebov, A. O. (2017). *Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu* [Criminal liability for interference in the activities of a law enforcement officer] : dys. ... kand. yuryd. nauk. Dnipro. URL: <https://dduvs.edu.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/k2/dissertations/5/3.pdf> [in Ukrainian].
- Tychyna, T. Ye. (2021). *Kryminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist zakhysnyka* [Criminal responsibility for interfering with the activity of a defense attorney] : dys. ... d-ra filos. u haluzi prava. Kharkiv. URL: <https://old.karazin.ua/docs/work/dysertatsii/tychyna-dysertatsia.pdf> [in Ukrainian].
- Udod, M. V. (2023). *Osoblyvosti rozghliadu povidomlen pro vtruchannia u zdiisnennia pravosuddia suddiv pid chas voiennoho stanu* [Peculiarities of consideration of reports on interference with the administration of justice of judges during martial law]. *Problemy informatsiino-pravovoho zabezpechennia detsentralizatsii derzhavnoi vlady ta tsyfrovoy transformatsii v Ukraini* : zb. matliv nauk.-prakt. konf. do 30-rich. NAPrN Ukrainy (Vinnytsia, 15.06.2023). Vinnytsia. T. 1. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/zbirnik_1_3.pdf [in Ukrainian].
- Yakovleva, V. S. (2020). *Vtruchannia u diialnist sudovykh orhaniv v Ukraini: otsinka suchasnoho stanu* [Interference in the activities of the judiciary in Ukraine: an assessment of the current state]. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu*. Vyp. 40. DOI: [10.31359/2079-6242-2020-40-126](https://doi.org/10.31359/2079-6242-2020-40-126) [in Ukrainian].
- Yakovleva, V. S. (2023). *Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia vtruchanniu u diialnist sudovykh orhaniv* [Criminological characteristics and prevention of interference in the activities of judicial bodies] : dys. ... d-ra filos. u haluzi prava. Kharkiv [in Ukrainian].
- Yermolaieva-Zadorozhnia, S. V. (2019). *Kryminolohichna kharakterystyka pereshkodzhannia sluzhbovii diialnosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv ta yoho zapobihannia* [Criminological characteristics of obstruction

tion of official activity of law enforcement officers and its prevention] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kharkiv. URL: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/ermolaeva-zadorozhnya_s.v._avtoreferat_2019.pdf [in Ukrainian].

Zalialova, I. M. (2007). *Kryriminalna vidpovidalnist za vtruchannia v diialnist pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu* [Criminal liability for interference in the activities of a law enforcement officer] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv [in Ukrainian].

Попов, В. (2024). Наукове забезпечення досудового розслідування втручань у діяльність органів державної влади. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Вип. 3 (36). С. 68—83. DOI: 10.32353/khrife.3.2024.06.